

Förord

Att dokumentera historiskt sin socken hör till vanligheterna på Gotland. Ett 50-tal socknar är numera genomlysta av nyfikenhetens strålar. Så berättas det om gård för gård, hus för hus sekler tillbaka och vanliga och ovanliga människoöden framträder.

För Vätes del började undersökningar för tio, tjugo år tillbaka. Flera grupper har gjort olika studier kring gårdar, historien och båtsmanstörpen. En grupp hade som ambition att kartlägga alla socknens fornminnen och även uppsöka dem i landskapet.

Agne Enekvist är känd på Gotland som gårds- och personforskare och han har lämnat efter sig ett stort material från många socknar och så även från Väte. Han har sökt efter gårdsägarna och deras familjer vid de flesta gårdarna i Väte. Vid Mølner och Sorby har han funnit släktingar till dagens gårdsägare från 1500-talet. Vid Sorby har han med alla kringboende människor kommit fram till över 700 personer sedan 1500-talet.

Omkring 2005 började vi med ett nytt sockenboksarbete. Entusiastiskt har vi arbetat fram material för att dokumentera Vätes historia långt tillbaka i tiden samt försökt redogöra för många boende här under 1800- och 1900-talen.

Några i arbetsgruppen är födda i socknen och har bott här hela livet. Det gäller Ture Björkqvist, Västerväte och Gräne. Helge Björkqvist, Isome och Birgit Karlsson, Isome. De har inspirerats till att skildra det självupplevda som jordbruk, föreningsliv och kyrkoliv. Bengt Olofsson, Haltarve, ursprungligen från Vänge men återflyttad till sin mors födelsegård, mindes och berättade entusiastiskt om många gamla vätebor. Vätes utdikningshistoria låg honom varmt om hjärtat. Tyvärr gick han bort 2006. Eivor och Åke Hedengrahn kom till Väte som unga lärare och de har skildrat sina skolår och Vätes skolas historia. Gillis Vallin och Rut Björkqvist kom som unga jordbrukare när de gifte sig med resp Lena Johansson, Kakuse och Ture Björkqvist, Gräne. Gillis har insiktsfullt skildrat jordbruksarbetes utveckling i socknen, med hjälp av Ture, Helge och Bengt. Han har även bearbetat alla 600 bilderna i datorn vi har samlat in och han har flygfotograferat nästan hela socknen. Rut har skrivit om förenings- och församlingsliv och mathållning sett ur husmors synvinkel. Maj Wennerdahl kom till Väte först 1981. Det kan tyckas en kort tid för sockenstudier, men ett stort intresse för arkeologi, historia och skrivearbete har resulterat i Vätes historia och gårdarnas och husens personberättelser.

Karl-Erik Fredriksson, Väterväte, Ann-Marie Nordell, Botarve, Sturre Pettersson, Sorby och docent Bengt Stolt, Gräne och Uppsala har varit oss behjälpliga med många uppgifter, Ove Pettersson, Gullarve och Barbro Zerne, Visby med korrekturläsning samt Bengt Farinder, Väterväte och Viklau och Lennart Kjellander, Linköping med artiklar.

Det har också varit värdefullt att kunna ta del av Olof och sonen Hjalmar Hederstedts gårds- och hushållsanteckningar från 1883–1900 och 1900–1950, den tid de var gårdsägare vid Mølner.

Vi tackar alla vätebor som ställt upp och hjälpt till med uppgifter om

gamla och unga släktingar och bekanta samt för alla fotografier från album och samlingar vi har fått scanna av. Vi riktar också tack till minnet av Sölve Nilsson och de vätebor som valt att skänka födelsedagspengar till sockenbokens kostnader. Tack också till DBW, Kungliga Patriotiska sällskapet, Norrbysfonden, Väte och Gotlands kommun för bidrag.

Vi har inte haft ambitionen att ägarelistor och redogörelser för gårdar, föreningar eller verksamheter ska vara kompletta. Vi vill ge en ungefärlig bild av livet i Väte under 1800- och 1900-talen med tillbakablickar nedåt i tiden.

Så här har vi arbetat fram Vätes historia. Om hundra år blir det annan historia.

Väte i februari 2010

Sockenboksgruppen i Väte

Rut och Ture Björkqvist
Helge Björkqvist
Eivor och Åke Hedengrahn
Birgit Karlsson
Bengt Olofsson,
Gillis Vallin
Maj Wennerdahl

På bilderna från vänster Gilles Vallin, Rut Björkqvist, Helge Björkqvist, Maj Wennerdahl, Eivor Hedengrahn, Birgit Karlsson, Ture Björkqvist, Åke Hedengrahn, Karl-Erik Fredriksson.